

A. L. proti Francii, rozsudek ze dne 7. 4. 2022 - Náhradní rodičovství

Stěžovatel: A. L.

Žalovaný stát: Francie

Číslo stížnosti: 13344/20

Datum: 07.04.2022

Článek Úmluvy: čl. 8

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: náhradní mateřství/surogátní mateřství, nejlepší zájem dítěte, otcovství, právo znát svůj původ, přiměřená lhůta/délka řízení, respektování rodinného života, respektování soukromého života, rodičovství

Český právní řád: čl. 10 odst. 2 Listiny základní práv a svobod
čl. 32 Listiny základní práv a svobod

Významnost: 2

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRAVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 4/2022

A. L. proti Francii, rozsudek ze dne 7. 4. 2022

Autorský komentář:

Komentované rozhodnutí je dalším příspěvkem k tématu náhradního rodičovství, které v českém právním řádu - přes stále sílící kritiku absence zákonné úpravy - představuje dokonalou šedou zónu. I když rozhodnutí ESLP vyznívá pro národní stát nepříznivě, je třeba mít na paměti, že porušení čl. 8 Úmluvy je zde spojováno výlučně s nepřiměřenou délkou řízení, nikoliv s věcným řešením národních soudů, které nepřiznaly otcovství obmyšlenému muži ze smlouvy o náhradním mateřství. Stručně vyjádřeno, stěžovatel a jeho partner byli obmyšlenými příjemci plnění, které v daném případě představovalo dítě narozené z náhradní matky. Náhradní matka však v rozporu s uzavřenou smlouvou dítě nepředala stěžovateli, ale manželskému páru. Stěžovatel se tak cítil dotčen na právu na soukromý život chráněný Úmluvou, které mohlo být saturováno jen přiznáním jeho otcovství k dítěti. Francouzské soudy jeho žalobě nevyhověly, neboť smlouva nemohla být platná pro rozpor s veřejným pořádkem, zabývaly se však i zjištěním, zda situace, kdy stěžovatel jako biologický otec dítěte k němu nemá žádná práva, je v souladu s nejlepším právem dítěte. Ani v českém právním prostředí by stěžovatel nemohl být úspěšný, neboť smlouva o náhradním mateřství by byla absolutně neplatná pro rozpor se zákonem a zjevně by narušovala veřejný pořádek (§ 588 o. z.). Pro situace, jako v komentované věci, kde se nápadně určité skutkové znaky shodují, však i česká judikatura má určité vodítko, byť ještě přijaté za právní úpravy účinné do 31. 12. 2013. Je jím rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 21 Cdo 4795/2010, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a

stanovisek pod R 78/2012. I zde matka biologickému otci tvrdila, že dítě po narození zemřelo a dala je k osvojení manželskému páru. V právní větě rozhodnutí se dočteme, že „muž, který o sobě tvrdí, že je otcem dítěte, neztrácí právní mocí rozsudku soudu o osvojení dítěte jinou osobou aktivní legitimaci domáhat se určení svého otcovství, ledaže by šlo o osvojení nezrušitelné. I kdyby bylo jeho otcovství určeno, soud nemůže rozhodovat (v případech trvajících účinků osvojení) také o úpravě výchovy a výživy nezletilého dítěte“. Ani zde není vyjádřena absolutní prevalence biologického rodičovství, podobně jako v řadě rozhodnutí ESLP citovaných v komentovaném rozhodnutí, či - v domácích poměrech - v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2010 sp. zn. 21 Cdo 298/2010, kde Nejvyšší soud uzavřel, že „v zájmu dítěte je bezpochyby soulad mezi biologickým, právním a sociálním rodičovstvím, tedy mezi rodičovstvím založeným biologickými vazbami mezi dítětem a poskytovatelem genetického materiálu (biologické rodičovství), rodičovstvím, kde rodič vykonává péči o nezletilé dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví a o jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj (sociální rodič), a rodičovstvím založeném na právních domněnkách, kdy rodičem je ten, koho zákon za rodiče dítěte považuje (právní rodičovství). Není-li tento soulad dobře možný, je třeba s ohledem na konkrétní okolnosti případu uvážit, který z uvedených aspektů rodičovství převažuje“. Pro úplnost je třeba říci, že v jednom specifickém případě se v českých poměrech biologický otec proti právnímu otci prosadil. Jde o rozsudek ze dne 28. 1. 2021 sp. zn. 21 Cdo 19/2018, s právní větou „biologický otec dítěte narozeného za trvání manželství matky s jiným mužem, může výjimečně popřít otcovství manžela matky, sleduje-li popření otcovství soulad biologického, sociálního a právního otcovství“. Uvedené rozhodnutí je zvláště třeba vykládat na specifickém skutkovém základu, z něhož vzešlo a nelze je běžně paušalizovat.

(JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D.)

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatel v této věci žije ve Francii. V roce 2012 společně se svým partnerem, panem Ma zveřejnil na internetu inzerát, že se chce setkat se ženou, která by s nimi uzavřela smlouvu o náhradním mateřství. Na inzerát odpověděla paní B., která byla ochotna nechat se oplodnit spermiemi stěžovatele a odnést jim dítě za finanční odměnu.

Dítě S. se narodilo 8. 3. 2013. Paní B. ho nicméně svěřila do péče jiného páru, paní a panovi R. za úplaty ve výši 15 000 EUR, aniž by je informovala o stěžovateli a jeho partnerovi nebo o skutečnosti, že dítě bylo počato prostřednictvím umělého oplodnění. Stěžovateli a jeho partnerovi paní B. sdělila, že dítě zemřelo. Otcovství k dítěti bylo uznáno partnerem stěžovatele ještě před jeho narozením a následně znovu panem R. později na jiné matrice. V rodném listu byl po narození dítěte uveden pan R. Právní matkou dítěte je paní B., které však jeho výchovu nikdy nezajišťovala.

Trestní řízení

V březnu 2013 informovalo centrum mateřství státního zástupce o svém podezření, že dítě S. bylo počato na základě smlouvy o náhradním mateřství. Zároveň taktéž sestra paní B. podala trestní oznámení a uvedla, že její sestra je náhradní matkou a prodala své dítě stěžovateli a jeho partnerovi. V dubnu bylo zahájeno vyšetřování pro podezření z podvodu, podněcování k opuštění dítěte, zatajení podněcování k opuštění dítěte a zatajení podvodu. Paní B. byla následně v tomto řízení obviněna a následně odsouzena k podmíněnému trestu odnětí svobody v délce jednoho roku za podvod, pokus o podvod a podvod týkající se sociálních dávek. Manželé R., stěžovatel a jeho partner byli odsouzeni k podmíněnému trestu pokuty ve výši 2 000 EUR pro každého za podněcování k opuštění narozeného nebo budoucího dítěte.

V rámci řízení byl vyhotoven znalecký posudek, který prokázal, že pravděpodobnost, že stěžovatel je otcem S., je vyšší než 99,99 %.

Občanskoprávní řízení

Mezitím v červenci 2013 podal stěžovatel žalobu, v níž zpochybnil uznání otcovství ze strany pana R. a paní B. a domáhal se určení svého otcovství k dítěti S., požádal taktéž o změnu jeho jména a přiznání rodičovských práv. Soud rozsudkem prohlásil žalobu na určení a popření otcovství za přípustnou, rozhodl na základě znaleckého posudku, že stěžovatel je otcem dítěte, že ponese jeho jméno a že stěžovatel má plnou rodičovskou odpovědnost. Dále nařídil navýkací návštěvy stěžovatele u dítěte a postupné přestěhování dítěte.

Pan R. podal proti tomuto rozhodnutí odvolání a soud nařídil odklad předběžné vykonatelnosti rozsudku prvního stupně. Pan R. s odkazem na psychiatrický posudek tvrdil, že výkon rozhodnutí přijatých ve vztahu k dítěti, zejména jeho přemístění z místa bydliště, byť postupně organizované, představuje silné riziko, že mu způsobí nejen velké nepochopení, smutek a úzkost, ale také značné psychické potíže. Ustanovený opatrovník dítěte navrhl zrušení prvostupňového rozsudku. Argumentoval tím, že nejlepší zájem S. vyžaduje, aby měl stabilní právní status, že S. se vyvíjí v dobrých podmínkách u manželů R. a že má sice právo znát svůj původ, ale má také právo žít v klidu s rodinou, která ho od narození vychovává.

V březnu 2017 odvolací soud prvostupňový rozsudek zrušil a uvedl, že jakákoliv dohoda o zplození dítěte ve prospěch třetí osoby je neplatná a ustanovení, která tento zákaz zakotvují, mají povahu veřejného pořádku, což vyžaduje jejich důsledné uplatňování, neboť jsou základními zásadami občanského práva. Biologická realita není dostatečným důvodem pro vyhovění žádosti stěžovatele, a to zejména s ohledem na skutečnost, že nejlepším zájmem dítěte S. není, aby právní stav byl uveden do souladu s biologickou realitou, ale aby zůstalo v rodině R., kde ho vychovávají ve výborných podmínkách. Je sice možné, že bude v jeho zájmu, aby se dozvědělo pravdu o svém původu v pravý čas a navázalo kontakt s biologickým otcem, o tom však nelze v současné situaci rozhodnout.

V červenci 2018 Kasační soud zamítl podanou kasační stížnost stěžovatele. Uvedl přitom, že vzal zejména v potaz, že uzavřená dohoda o náhradním mateřství je nelegální a biologická realita není sama o sobě dostatečným důvodem pro vyhovění stížnosti. Dítě žije od narození v rodině pana a paní R. ve výborných podmínkách a není v jeho zájmu, aby byl jeho právní vztahu k panu R. popřen.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

I. NAMÍTANÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

34. Stěžovatel napadá odmítnutí jeho žádosti o určení jeho otcovství k jeho biologickému synu narozenému ve Francii prostřednictvím náhradního mateřství. Namítá, že takové odmítnutí je zásahem do jeho práva na respektování soukromého života, který nemá oporu v právu a je neproporcionální, a je tedy porušením článku 8 Úmluvy, který stanoví:

„1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

A. Přijatelnost

35. Soud konstatuje, že vláda nezpochybňuje přijatelnost stížnostní námítky a uvádí, že použitelnost článku 8 na případ týkající se uznání otcovství muže k jeho biologickému dítěti narozenému prostřednictvím surogátního mateřství je nepochybná, neboť jde o sféru soukromého života. Soud

připomíná, že opakovaně shledal, že proces stanovení nebo popření otcovství se týká soukromého života jedince ve smyslu článku 8 Úmluvy, neboť pojem soukromého života zahrnuje důležité prvky osobní identity, mezi které patří také otcovství nebo příbuzenství (viz např. rozsudek ze dne 22. 3. 2012, *Kautzor proti Německu*, č. 23338/09, bod 63 a rozsudek ze dne 22. 3. 2012, *Ahrens proti Německu*, č. 45071/09, bod 60, a dále též tam citovaný rozsudek ze dne 28. 11. 1984, *Rasmussen proti Dánsku*, č. 8777/79, bod 33, rozhodnutí ze dne 29. 6. 1999, *Nylund proti Finsku*, č. 27110/95, rozhodnutí ze dne 19. 10. 1999, *Yildirim proti Rakousku*, č. 34308/96, rozsudek ze dne 6. 7. 2010, *Backlund proti Finsku*, č. 3649/05, bod 37, rozsudek ze dne 16. 6. 2011, *Pascaud proti Francii*, č. 19535/08, bod 48-49, rozsudek ze dne 21. 6. 2011, *Krušković proti Chorvatsku*, č. 46185/08, bod 20).

36. Vzhledem k tomu, že stížnost není nepřijatelná podle článku 35 Úmluvy, Soud ji prohlašuje za přijatelnou.

B. Ve věci samé

(...)

2. Posouzení soudem

46. Odmítnutí žádosti stěžovatele, jíž se domáhal určení svého otcovství k S., o němž bylo prokázáno, že je jeho biologickým synem (viz bod 14 výše), představuje zásah do jeho práva na respektování soukromého života (viz *Ahrens*, cit. výše, body 60–61). To ani nebylo předmětem sporu mezi stranami.

47. Takový zásah je porušení článku 8, ledaže je předvídaný zákonem, sleduje legitimní cíl v souladu s odstavcem druhým tohoto článku a je nezbytný v demokratické společnosti.

a) Zákonnost

48. Jak zdůrazňuje vláda, tento zásah, který je odůvodněn zákazem smluv o náhradním mateřství ve francouzském právu, je předvídan zákonem.

b) Legitimní cíl

49. Zásah sledoval alespoň jeden z legitimních cílů jmenovaných v článku 8 odst. 2 Úmluvy: ochranu práv a svobod druhých, zejména dítěte.

c) Nezbytnost v demokratické společnosti

i. Základní principy

50. Je tedy třeba přezkoumat, zda byl zásah nezbytný v demokratické společnosti, aby bylo dosaženo sledovaného cíle, máje na paměti, že pojem „nezbytnost“ znamená, že k zásahu došlo na základě naléhavé společenské potřeby a byl přiměřený sledovanému cíli. Soud proto musí přezkoumat ve světle všech okolností případu, zda důvody, pro které k zásahu došlo, jsou přesvědčivé a dostatečné ve smyslu odst. 2 článku 8. Není přitom úkolem Soudu, aby nahrazoval úlohu národních soudů, které mají výhodu přímého kontaktu se všemi stranami; jeho úkolem je posoudit vydaná rozhodnutí pohledem Úmluvy (viz např. rozsudek ze dne 14. 1. 2016, *Mandet proti Francii*, č. 30955/12, body 51–52 a tam citovaná rozhodnutí).

51. Prostor pro uvážení států je různý v závislosti na právním odvětví a kontextu. Soud na jednu stranu uvádí, že prostor pro uvážení je úzký v případech, kdy se jedná o významný aspekt existence nebo identity jedince, což je i případ příbuzenských vztahů. Na druhé straně Soud ve věci *Ahrens*

(cit. výše) uvedl, že prostor pro uvážení je širší, pokud jde o právní status dítěte než v případech, kdy se rozhoduje o zachování vztahu mezi rodičem a dítětem. Soud proto uzavřel, s přihlédnutím zejména ke skutečnosti, že v těchto otázkách neexistuje evropský konsenzus, že rozhodnutí, zda bude mít muž možnost popřít otcovství určené zákonným způsobem k dítěti, o němž tvrdí, že je jeho biologickým otcem, spadá do rozsahu prostoru pro uvážení států. Taktéž shledal, že prostor pro uvážení států je důležitý, pokud jde o stanovení rovnováhy mezi proti sobě stojícími základními právy dvou osob (viz např. *Mandet*, cit. výše, bod 52).

52. Taková rozhodnutí však nestojí zcela mimo přezkum Soudu. Je nezbytné pečlivě přezkoumat důvody, které byly rozhodné pro přijetí konkrétního rozhodnutí a posoudit, zda byla nalezena spravedlivá rovnováha mezi zájmy, které jsou ve hře. Soud přitom musí mít na paměti základní princip, podle kterého jedná-li se o situaci dítěte, nejlepší zájem dítěte musí být předním hlediskem (*Mandet*, cit. výše, bod 53).

53. Je to právě nejlepší zájem dítěte, jímž je třeba se řídit v kontextu trojstranného konfliktu mezi otcem sociálním a právním, otcem biologickým a matkou dítěte, při posouzení žádosti biologického otce, aby měl právo na informace o dítěti, na kontakt s ním nebo aby se stal právním otcem dítěte (viz např. rozsudek ze dne 3. 12. 2009, *Zaunegger proti Německu*, č. 22028/04, rozsudek ze dne 21. 12. 2020, *Anayo proti Německu*, č. 20578/07, rozsudek ze dne 15. 9. 2011, *Schneider proti Německu*, 17080/07, *Ahrens*, cit. výše, *Kautzor*, cit. výše, a rozsudek ze dne 12. 2. 2013, *Krisztián Barnabás Tóth proti Maďarsku*, č. 48494/06).

54. V rámci kontroly náleží Soudu pravomoc přezkoumat, zda rozhodovací proces jako celek zaručoval stěžovateli ochranu jeho zájmů. To zahrnuje taktéž přezkoumání délky řízení. V případech, kdy je ve hře vztah mezi osobou a jejím dítětem, existuje povinnost mimořádné péče, neboť plynutí času v těchto případech může fakticky rozhodnout o úplném přerušení takového vztahu (viz např., pokud jde o právo na respektování soukromého života, *Ahrens*, cit. výše, bod 76 a 78, nebo, pokud jde o právo na respektování rodinného života, rozsudek velkého senátu ze dne 10. 9. 2019, *Strand Lobben a ostatní proti Norsku*, č. 37283/13, bod 212).

55. Je na každém státu, aby byl vybaven soudním systémem, který bude adekvátní a dostačující pro zajištění dodržování pozitivních závazků státu, které mu plynou z článku 8 Úmluvy, k nimž patří též povinnost mimořádné péče ve věcech, v nichž se jedná o vztah mezi osobou a jejím dítětem (viz např. rozsudek ze dne 16. 2. 2016, *Soares de Melo proti Portugalsku*, č. 72850/14, bod 92).

ii. Aplikace principů v projednávané věci

56. Principy uvedené v bodě 51 výše vedly Soud v této věci k závěru, že prostor pro uvážení státu je značný, neboť předmětem řízení bylo zajištění rovnováhy mezi jednotlivými právy zaručenými Úmluvou: na jedné straně stojí právo na respektování soukromého života stěžovatele a na druhé straně právo na respektování rodinného a soukromého života dítěte S., z nějž plyne též požadavek, aby nejlepší zájem dítěte byl předním hlediskem při rozhodování.

57. Potřeba chránit nejlepší zájem dítěte a prostor pro uvážení národních orgánů byly v této věci obzvláště důležité s ohledem na zvláštní okolnosti případu, kdy – jak uvedla vláda – bylo proti stěžovateli, jeho manželce, manželům R. a náhradní matce zároveň vedeno trestní řízení (viz body 10–13).

58. Pokud jde o argumentaci, kterou se řídily vnitrostátní soudy, Soud konstatuje, že odvolací soud v Rouenu sice prohlásil stížnosti stěžovatele za nepřijatelné z důvodu, že se týkaly situace vyplývající ze smlouvy o náhradním mateřství, která byla stížena neplatností z důvodu veřejného pořádku (viz výše bod 21), ale zároveň se snažil vyvážit dotčené zájmy, jak uvedl Kasační soud ve svém rozsudku

ze dne 12. 9. 2019. Soud přitom rozhodl, že s ohledem na historii S. není nutně v jeho nejlepším zájmu, aby bylo změněno současné rodičovství k němu a určeno rodičovství ve vztahu k jeho biologickému otci, ale naopak aby nadále žil s manželí R. Soud v této souvislosti poznamenává, že v tomto duchu se nesla i vyjádření ad hoc opatrovníka před odvolacím soudem, který byl ustanoven, aby zastupoval zájmy S. Tvrdil, že nejlepší zájem S. vyžaduje, aby měl stabilní právní status, že S. se vyvíjí v dobrých podmínkách u manželů R. a že má sice právo znát svůj původ, ale má také právo žít v klidu s rodinou, která ho vychovává od jeho narození (viz bod 20 výše).

59. Soud rovněž připomíná, že generální advokát ve svém stanovisku v rámci rozsudku ze dne 12. 9. 2019 vyzval kasační soud, aby se „při posuzování přípustnosti žaloby biologického otce neomezoval striktně na zákaz“, ale aby „zvážil, že existuje výjimka z použití pravidel článků 16 a násl. občanského zákoníku: jejich rozpor s nejlepším zájmem dítěte“. Státní zástupce obdobně ve svém stanovisku poznamenal, že odvolací soud „zkoumal společně veřejnoprávní zákaz náhradního mateřství a přední zájem dítěte in concreto“ a vzhledem k okolnostem případu se domníval, že „odvolací soud vyvodil odpovídající závěry“, když prohlásil žalobu žalobkyně za nepřijatelnou. Kasační soud se při provádění přezkumu řídil doporučeními státního zástupce a dospěl k závěru, že „maje na paměti dotčené zájmy, včetně zájmů dítěte, kterým dal přednost, odvolací soud dostal svým závazkům plynoucím z článku 8“ (viz bod 25 výše).

60. Za těchto okolností Soud dospěl k závěru, že odvolací soud, pod dohledem Kasačního soudu, správně považoval za zásadní nejlepší zájem dítěte, který se snažil konkretizovat, přičemž zohlednil i biologickou realitu, na kterou se stěžovatel odvolával.

61. Pokud jde o poslední z hledisek, je z judikatury Soudu zřejmé, že ačkoli biologická realita má v případech, jako je tento, nepochybně svou váhu, převažuje nad ní nejlepší zájem dítěte, pokud se tyto dva zájmy neshodují. Soud odkazuje na výše citovaný případ *Arhens*, jehož skutkový stav je do jisté míry srovnatelný s okolnostmi tohoto případu, a v němž Soud neshledal porušení článku 8 Úmluvy.

62. V citované věci podal muž žalobu, kterou napadl stanovení otcovství jiného muže k dítěti své bývalé partnerky. Znalecký posudek vypracovaný v průběhu řízení prokázal, že je biologickým otcem dítěte. Soud prvního stupně mu dal zapravdu, ale odvolací soud rozsudek zrušil z důvodu existence sociálního a rodinného vztahu mezi dítětem a mužem, jehož otcovství bylo stanoveno, a s ohledem na nejlepší zájem dítěte. Soud vzal v úvahu skutečnost, že v případě úspěchu v řízení by došlo k přerušování příbuzenských vazeb mezi dítětem a mužem, který otcovství k němu uznal a který byl jeho sociálním otcem. Soud zdůraznil, že z rozsudku *Anayo* (cit. výše, body 70–73) vyplývá, že článek 8 úmluvy lze vykládat tak, že ukládá smluvním státům povinnost zvážit, zda je v nejlepším zájmu dítěte umožnit biologickému otci navázat vztah s dítětem, například tím, že mu umožní styk s ním. Dodal však, že z toho nutně nevyplývá povinnost podle Úmluvy umožnit biologickému otci popřít právní otcovství, ani taková povinnost nevyplývá z judikatury, a rozhodl, že rozhodnutí, zda je na místě biologickému otci za konkrétních okolností případu umožnit popřít otcovství, je věcí prostoru pro uvážení státu (viz *Ahrens*, cit. výše, bod 75; k opačnému řešení za jiných skutkových okolností, kdy určení rodičovství biologickému otci nebránilo tomu, aby dítě žilo až do své plnoletosti ve své sociální rodině, viz *Mandet*, cit. výše).

63. V projednávaném případě Soud konstatuje, že vyhovění žádosti stěžovatele by vedlo nejen k určení jeho otcovství k S., ale také k přiznání jeho rodičovských práv. Pokud jde o situaci dítěte, znamenalo by to, že by byl ukončen jeho vztah s M. R. a bylo by vytrženo z rodinné struktury, v níž žilo stabilně od svého narození. Soud v této souvislosti připomíná, že odvolací soud v Rouenu rozhodl v souladu se závěry ad hoc opatrovníka, který před ním zastupoval zájmy S. (viz bod 20 výše).

64. Aniž by chtěl ve svém rozsudku jakkoliv předjímat výsledek jakýchkoli budoucích kroků, které by S. nebo jeho právní zástupci mohli podniknout ohledně jeho původu, Soud zdůrazňuje, že odvolací

soud v Rouenu uvedl, že by mohlo být v zájmu S. dozvědět se pravdu o svém původu, „až přijde čas“, a mohly by být zváženy případné kontakty se stěžovatelem.

65. S ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti se Soud domnívá, že důvody, které vnitrostátní soud uvedl k ospravedlnění předmětného zásahu, byly přesvědčivé a dostatečné ve smyslu článku 8 odst. 2.

66. Rozhodnutí odvolacího soudu v Rouenu, potvrzené kasačním soudem, které navíc stavělo na první místo nejlepší zájem dítěte, posuzovaný s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu, bylo nejen v souladu s požadavky plynoucími z judikatury, ale představovalo také jediný způsob, jak vyřešit zmatenou a choulostivou situaci, v níž se S. nacházel a za kterou nesl určitou odpovědnost každý z dospělých: biologická matka dítěte, stěžovatel, jeho partner a manželé R.

67. Pokud jde o kvalitu rozhodovacího procesu v projednávané věci, Soud konstatuje, že stěžovatel využil sporného řízení, v němž byly projednány argumenty ostatních stran, včetně argumentů dítěte S. zastoupeného opatrovníkem ad hoc, a měl možnost předložit své vlastní argumenty k posouzení soudům, jejichž nezávislost a nestrannost nebyla zpochybněna a které vydaly odůvodněná rozhodnutí.

68. Skutečností však zůstává, že řízení trvalo celkem šest let a přibližně jeden měsíc, což není slučitelné s povinností mimořádné péče. Jak již Soud zdůraznil, v případě, že je v sázce vztah osoby s jejím dítětem, je pravděpodobné, že uplynutí času povede k tomu, že věc bude fakticky rozhodnuta plynutím času (viz bod 54 výše). Soud prvního stupně rozhodoval ve věci tři roky a téměř osm měsíců. Dítě S. se narodilo 8. 3. 2013 a v den předání (19. 7. 2013) mu byly přibližně čtyři měsíce. V době vynesení rozsudku (23. 3. 2017) mu byly čtyři roky. Věc byla předložena odvolacímu soudu dne 23. 3. 2017 a odvolací soud vydal rozhodnutí dne 31. 5. 2018, tedy za rok a více než dva měsíce. Dítěti bylo tehdy téměř pět let. Pokud jde o Kasační soud, na nějž se stěžovatel obrátil 31. 7. 2018, ten vydal své rozhodnutí 12. 9. 2019, tedy o rok a zhruba jeden a půl měsíce později. S. tak bylo v době ukončení vnitrostátního řízení šest a půl roku.

69. Vysvětlení vlády v tomto bodě Soud nepřesvědčilo. Složitost případu nemůže ospravedlnit takovou dobu řízení. Soud dále vzal na vědomí námitky vlády týkající se procesních nástrojů, které mohl stěžovatel využít k urychlení řízení, avšak poznamenal, že je na soudech, aby zajistily řádný průběh řízení.

70. Soud dále konstatuje, že odvolací soud v Rouenu ve svém rozsudku ze dne 31. 5. 2018 uvedl, že S. žije s manželi R. od dětství, což svědčí o tom, že vzal v úvahu stav způsobený plynutím času.

71. Podle názoru Soud nelze zpochybnit, že plynutí času mělo vliv na konečné posouzení skutkových okolností případu.

72. V tomto ohledu se tedy projednávaná věc liší od výše citované věci *Ahrens* (viz body 79–80), v níž řízení trvalo pouze tři roky a sedm měsíců na třech stupních soudní soustavy, a Soud tak shledal, že z odůvodnění odvolacího soudu nevyplývá, že by výsledek řízení byl touto dobou předurčen.

73. S ohledem na výše uvedené došlo k porušení článku 8 Úmluvy, protože stát nesplnil svou povinnost postupovat s mimořádnou péčí vzhledem k okolnostem případu.

74. S odkazem na body 65 a 66 výše Soud zdůrazňuje, že zjištěné porušení nelze vykládat tak, že zpochybňuje posouzení nejlepšího zájmu dítěte S. odvolacím soudem v Rouenu a jeho rozhodnutí o zamítnutí žádostí stěžovatele, které potvrdil Kasační soud (srov. např. obdobně rozsudek ze dne 1. 4. 2021, *M.V. proti Polsku*, č. 16202/14, bod 82, rozsudek ze dne 2. 5. 2019, *Adžić proti Chorvatsku* (č. 2), č. 19601/16, body 95–96 a rozsudek ze dne 19. 7. 2016, *E.S. proti Rumunsku a Bulharsku*, č.

60281/11, bod 82).

(...)

VÝROK

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *Prohlašuje* tuto stížnost za přijatelnou;
2. *Rozhoduje*, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy;

(...)

(Zpracovala Mgr. Martina Grochová, Ph.D.)